

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาในการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ (2521) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดโครงการ
อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
และสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
จำนวน 98 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ทั้ง 24 เขต ซึ่งเป็น
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 62 คน
และเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ได้จัดโครงการอาหารกลางวัน 36 คน แล้วนำข้อมูลมา
วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่นักเรียนขาดงาน
ในโรงเรียนมาก ผู้ปกครองนักเรียนมีรายได้ค่อนข้างต่ำ โรงเรียนยังขาดความพร้อม
ในเรื่องการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพราะมีปัญหาในการขาด
บุคลากรที่จะเป็นแรงงานในการจัดทำ ไม่มีครูโภชนาการ มีอุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในการ
ประกอบอาหารไม่เพียงพอ เงินที่จะใช้เป็นทุนในการทำมีน้อย ขาดแคลนสถานที่โดยเฉพาะ
โรงเรียนมีโรงอาหารเพียง ร้อยละ 46.94 เท่านั้น และยังมีผู้บริหารโรงเรียนอีกร้อยละ
13.27 ที่ยังไม่เห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และต้องการให้
สำนักงานศึกษาหาทางเพิ่มงบประมาณในการเริ่มจัดทำโครงการอาหารกลางวัน รวมทั้งให้
มีการเพิ่มหรือจัดสรรอัตราค่าจ้างครูให้มือช่างเพียงพอ เพื่อที่โรงเรียนจะได้ดำเนินการ
จัดโครงการอาหารกลางวันได้โดยไม่เป็นภาระกับโรงเรียนมากเกินไป

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และคณะ (2524) ทำการศึกษาประเมินผลโครงการ
 สาธารณสุขมูลฐาน ปี พ.ศ. 2524 พบว่า สาเหตุสำคัญที่ ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.)
 ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน คือ การขาดการยอมรับนับถือหรือไม่รับรู้ของ
 ชาวบ้านต่อการมีผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) การปฏิบัติในระชะขาวของอาสาสมัคร
 สาธารณสุข (อสส.) ได้ผลไม่น่าพึงพอใจ ปัญหาที่เป็นสาเหตุเกี่ยวข้องคือ การนิเทศงาน
 และการสนับสนุนจากรัฐ

พรพวงม แฉิมศิริ (2526) ได้กล่าวถึง "การประเมินผลโครงการเพื่อนช่วย
 เพื่อน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน" จำนวน 20
 โรงเรียน โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากโครงการสาธารณสุขมูลฐาน
 ของนักเรียน ครู ภารโรง และประชาชนที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผู้มีความคิดเห็นว่า
 โครงการนี้มีประโยชน์มากคือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 71.52 ครูจำนวนร้อยละ 52.23
 ภารโรงจำนวนร้อยละ 45.71 และประชาชนจำนวนร้อยละ 44 ผู้มีความเห็นว่าโครงการ
 นี้มีประโยชน์ปานกลางคือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 24.4 ครูจำนวนร้อยละ 40.87 ภารโรง
 จำนวนร้อยละ 43.49 ประชาชน จำนวนร้อยละ 45.6 ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นว่าโครงการ
 นี้ มีประโยชน์น้อยคือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 1.77 ครูจำนวนร้อยละ 2.3 ภารโรงจำนวน
 ร้อยละ 4.9 และประชาชนจำนวนร้อยละ 4.47

เอมอัชฌา รัตนริมจง (2527) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สิ่งเสพติด โดยการใช้เทคนิค
 การสอนแบบนักเรียนสอนกันเอง" โดยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย ONE -
 GROUP PRETEST - POSTTEST DESIGN โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปร
 แกรมคณิต-วิทย์ โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ทำหน้าที่เป็นผู้
 ทดลองสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคาราคาม กรุง
 เทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 287 คน แยกผู้สอนออกเป็น 2
 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ผู้สอนกลุ่มคะแนนสูง จำนวน 5 คน และผู้สอนกลุ่มคะแนนต่ำ จำนวน 3 คน

ทำการทดลองสอนเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 1 ชั่วโมง (3 คาบ) ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังการเรียน เรื่องสิ่งเพศคิดของผู้เรียนที่เรียนจากผู้สอนกลุ่มคะแนนสูงและผู้เรียนที่เรียนจากผู้สอนกลุ่มคะแนนต่ำ ไม่มีความแตกต่างกัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน รวมถึงความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อเรื่องสิ่งเพศคิดหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน

ชินจิตร์ โพนีสันท์สุข (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.) ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ที่สนใจคิดต่อโครงการ อสร. และการยอมรับบทบาทของ อสร. กับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสร. และเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพของ อสร. ที่มีระดับของแต่ละปัจจัยแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 ที่ได้รับการคัดเลือกและผ่านการอบรมตามหลักสูตรอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียนจาก 12 โรงเรียน ในเขตบางเขน จำนวน 258 คน นำมาทดสอบความรู้ด้านสุขภาพอนามัย แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ที่สนใจคิดต่อโครงการ อาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.) และการยอมรับบทบาทของ อาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.) รวมทั้งประเมินผลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.)

ผลการวิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.) คือ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการยอมรับบทบาทของ อาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน(อสร.) เท่านั้น

เสาวนิต โพนีทัพบะ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดดำเนินงานและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอนามัยและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานโครงการผู้นำนักเรียนฝาส่งเสริมอนามัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดดำเนินงานโครงการผู้นำนักเรียนฝาส่งเสริมอนามัย

ครูอนามัยและเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันเกี่ยวกับการคัดเลือกนักเรียนควรอยู่ในชั้น ป.4-ป.6 จากจำนวน 25 คน ควรเป็น 30 คน และใบรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้นำนักเรียนฝาส่งเสริมอนามัยไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ควรคำนึงถึงปัญหาทางด้านการสื่อสารความหมาย การประสานงานเพื่อผลคือ ผู้นิเทศจะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งสัมฤทธิ์ผลของงานเพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข

2. ปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการผู้นำนักเรียนฝาส่งเสริมอนามัย

ผู้นิเทศงานในระดับอำเภอทั้ง 2 ฝ่าย มีงานในความรับผิดชอบมากและเห็นว่างานนี้เป็นโครงการนอก จึงให้ความร่วมมือน้อยไม่มีเวลาในการจัดประชุมนิเทศและชี้แจงให้ทราบ ทำให้ครูอนามัยและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ เกิดความสับสน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะประสบปัญหาในการออกเป็นวิทยากร เนื่องจากระดับการศึกษาและความไม่สันทัดในการถ่ายทอดความรู้ จึงเห็นได้ว่าการจัดทำหน้าที่เป็นผู้สอนหรือเป็นวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถนั้น วุฒิการศึกษาและวุฒิทางวิชาชีพมีความจำเป็นและความสำคัญเป็นอย่างมาก ส่วนผลกระทบจากการเรียนรู้นักเรียนผู้นำฯ เป็นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากผลการฝึกอบรมของวิทยากรเป็นส่วนใหญ่มีประสิทธิผล จัดประสบการณ์การเรียนรู้ออกคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง ช่วยเสริมประสบการณ์และมีเนื้อหาที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้ พร้อมทั้งมีความกระตือรือร้นในอันที่จะเรียนรู้ จากผลการปฏิบัติงานของผู้นำนักเรียนฯ จะพบว่าการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียนจะได้มากและเป็นผลดีกว่าในชุมชน เนื่องจากนักเรียนต้องไปช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ค้าขาย ไม่มีเวลาและขาดการยอมรับจากผู้ใหญ่ เนื่องจากความเขินอาย แต่ก็มึนักเรียนบางกลุ่มปฏิบัติงานในชุมชนได้ผลบ้างเช่นกัน ส่วนทางด้าน การสนับสนุนทรัพยากรนั้น ปัญหาที่พบในระดับน้อยคือการเบิกจ่ายค่าอาหารสำหรับนักเรียนในการจัดอบรม ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย มีความล่าช้า ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน เนื่องจากระบบของทางราชการ

เบญจวรรณ วงศ์อนันต์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครู
อนามัสโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาผู้นำเยาวชนสาธารณสุข ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการ
ผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่าง
ประชากรได้แก่ ครูอนามัสผู้รับผิดชอบโครงการผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน ที่จัด
ดำเนินการอบรมในปี 2530-2531 จำนวน 131 คน โรงเรียนละ 1 คน ผลการวิจัย
พบว่า

1. ปัญหาการบริหารโครงการผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา อยู่ในระดับน้อยถึง 6 ด้าน ได้แก่ การจัดดำเนินการโครงการ
หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน หลักสูตรการฝึกอบรมวิชาการ
การสนับสนุนทรัพยากร การปฏิบัติงานของผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน การนิเทศ
ติดตามและประเมินผล

2. ปัญหาในการบริหารโครงการผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียนขนาดใหญ่
ขนาดกลางและขนาดเล็ก ของครูอนามัสทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่พิจารณาரசืบค้นพบว่า
โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาในเรื่องการเฝ้าระวังภาวะทุพโภชนาการ
แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ดารณี ศรีสวัสดิ์กุล (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามและประเมินผล
การดำเนินงานโครงการสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร"
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการสาธารณสุขมูลฐาน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภายหลังเข้าร่วมสัมมนาบุคลากร
สาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพ.ศ. 2531-2533
ประชากรในการวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เข้ารับ
การสัมมนาบุคลากรสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน เมื่อพ.ศ. 2531-2533 จำนวน 400 คน
จาก 400 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 382 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.50
นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานด้านสาธารณสุขมูลฐาน โรงเรียนได้มีการปรับปรุง ดังนี้ การจัดสิ่งแวดล้อมร้อยละ 99.22 การจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ร้อยละ 95.81 โภชนาการร้อยละ 98.43 บริการรักษาพยาบาลขั้นต้นร้อยละ 96.86 การจัดหายาที่จำเป็นร้อยละ 96.86 การให้ภูมิคุ้มกันและป้องกันโรคร้อยละ 95.55 ทัศนสภาพร้อยละ 94.24 การส่งเสริมสุขภาพจิตครูและนักเรียนร้อยละ 80.11 การเรียนการสอนด้านการส่งเสริมสุขภาพร้อยละ 96.07 การป้องกันสิ่งเสพติดร้อยละ 95.51 การป้องกันอุบัติเหตุร้อยละ 95.03 การป้องกันโรคเอดส์ร้อยละ 77.22

2. การบริหารงานด้านสาธารณสุขมูลฐานที่โรงเรียนทำเป็นประจำดังนี้ กำหนดโครงการสาธารณสุขมูลฐานไว้อย่างชัดเจนร้อยละ 63.62 มีการวางแผนแก้ปัญหาสุขภาพร่วมกับคณะครูร้อยละ 63.09 สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพร้อยละ 74.87 มีการวางแผนและประสานงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ 80.63 มอบหมายหน้าที่ด้านสาธารณสุขมูลฐานให้แก่ผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนร้อยละ 85.34 จัดสรรงบประมาณไว้สำหรับการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานโดยเฉพาะร้อยละ 41.36

ศศิวิมล ปุณณาการ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบการบริหารที่มีผลต่อความต่อเนื่อง และไม่ต่อเนื่องของโครงการผู้นำนักเรียนฝึกล้างมืออนามัย ในเขตภาคกลาง" โดยมุ่งศึกษาเฉพาะองค์ประกอบด้านกำลังคน ด้านการเงิน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และด้านการดำเนินงาน รวมทั้งลักษณะประชากร ตัวอย่างประชากรคือ หัวหน้าฝึกล้างมือสุขภาพ และรักษาพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และเคยมีการอบรมโครงการผู้นำนักเรียนฝึกล้างมืออนามัย ระหว่างปีการศึกษา 2530-2531 จำนวน 202 คน จาก 16 จังหวัด ภาคกลาง โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 85.64

ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีลักษณะประชากร องค์ประกอบด้านกำลังคน และองค์ประกอบด้านการดำเนินงานใดที่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต่อเนื่อง

และไม่ต่อเนื่อง ของโครงการผู้นำนักเรียนผ่าส่งเสริมอนามัย ทั้งในกลุ่มหัวหน้าผ่าส่งเสริม สุขภาพและรักษาพยาบาล และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ส่วนองค์ประกอบด้านการเงินและด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มี 2 ตัวแปร คือ แหล่งการเงิน และความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ ที่มีความสัมพันธ์กับความต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องของโครงการนี้ ในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แต่ไม่มีตัวแปรใดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องในกลุ่มหัวหน้าผ่าส่งเสริม สุขภาพ และรักษาพยาบาล

จากผลการวิเคราะห์โดยสมการจำแนกประเภท พบว่าองค์ประกอบด้านการ ดำเนินงาน เรื่องการวางแผน มีอิทธิพลสูงสุดต่อความต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องของโครงการ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน การประเมินผล แหล่งการเงิน การเลือก สรรบุคคล ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ การควบคุมกำกับงาน ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติ งาน เฉพาะในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนหัวหน้ากลุ่มผ่าส่งเสริมสุขภาพและ รักษาพยาบาล พบว่ามีปริมาณไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ได้

สมพร ทองชัย (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดดำเนินการ โครงการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและ เปรียบเทียบปัญหาการจัดดำเนินการโครงการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูอนามัยผู้รับผิดชอบการดำเนินการโครงการ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 400 คน แบ่งเป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ 86 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง 190 คน และครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก 124 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการจัดดำเนินการโครงการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 พบว่ามีปัญหา เกี่ยวกับ 1) โรงเรียนขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจากศึกษานิเทศก์ และ ทัศนคตบุคลากรระดับจังหวัด 2) โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการ

ประถมศึกษาแห่งชาติในการบริหาร จัดการกองทุนแปรงสีฟัน ฮาลีฟัน 3) โรงเรียนไม่มีสื่อหรือศูนย์สื่อการสอนทันตศึกษา 4) นักเรียนไม่มีหนังสืออ่านประกอบหรืออ่านเพิ่มเติมเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับโรคในช่องปาก 5) นักเรียนไม่มีแปรงสีฟันและถ้ำน้ำเป็นของตนเอง และ 6) ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการฯ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการโครงการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดต่าง ๆ พบว่ามีปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ในเรื่องการจัดดำเนินการในโรงเรียน การตรวจบันทึกสภาวะช่องปากของนักเรียน และการแก้ไขฟันผุและส่งเสริมสภาวะช่องปากของนักเรียน

สุชาติพงษ์ เขื่อนภักดิ์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารโรงเรียน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ โดยส่วนรวม ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาด้านอื่นมีปัญหอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารโรงเรียน พบว่าโดยส่วนรวมมีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในด้านการวางแผน ด้านบุคลากร และด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์

กรุณา รุจนเวช (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียน ของครูอาสาสมัครสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียนของครูอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียนของครูอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดดำเนินงานโครงการสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการเขียนโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและได้รับงบประมาณ 500-1,000 บาท ชาวและเวชภัณฑ์มีเพียงพอ แต่อุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่เคยมานิเทศโครงการนี้

2. ปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ข้อที่พบว่ามีปัญหามาก ได้แก่ งบประมาณในการจัดดำเนินงานไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนเอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม และศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศการปฏิบัติงานของนักเรียนอาสาสมัคร

3. ครูอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียนทุกขนาด มีปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสาธารณสุขุมูลฐานในโรงเรียนด้านการจัดดำเนินงาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผน และด้านการร่วมมือและประสานงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เคลเลอร์ (Keller, 1968) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ลาก่อนคุณครู" (Good-bye-Teacher) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการให้นักเรียนสอนกันเอง ผลการศึกษาพบว่า การให้นักเรียนสอนกันเองโดยเฉพาะนักเรียนที่มี

อายุมากกว่าสอนนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีทางการศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน โดยมีความคิดเห็นว่า เด็กที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอันดีระหว่างกัน ในช่วงระยะเวลาหนึ่งจะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ความเบื่อหน่าย ตลอดจนความผิดปกติทางด้านทั้งในเด็กชายและเด็กหญิงลดลง เพราะมีการกระตุ้นจากเพื่อน มีการยอมรับ ทำให้เกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออกถึงความสามารถ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จ เห็นคุณค่าตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จทางการศึกษาคด้วย

เซฟเวอร์ และนันท (Shaver and Nuhn, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการสอนเสริมพิเศษเกี่ยวกับการอ่านและการเขียน (The Effectiveness of Tutoring under Achievers in Reading and Writing) ศึกษาโดยการให้นักเรียนสอนกันเองระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนดีกับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ โดย การอ่านและเขียน พบว่า การให้นักเรียนสอนกันเองมีประสิทธิภาพในการเพิ่มคะแนนของกลุ่มทดลองในการทำแบบทดสอบ TEP (Test of Educational Progress) เกี่ยวกับการอ่านและการเขียน

สิวาสไชลัม (Sivasailam, 1973) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงสร้างใหม่ สำหรับการสอนเสริมเกี่ยวกับเพื่อนสอนเพื่อน" (Madras System Revisited: A New Structure for Peer Tutoring) พบว่าเกิดผลดีในทางที่คืออย่างเห็นได้ชัด จากการได้รับการสอนจากเพื่อน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนผู้สอนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเพื่อนที่ ถูกสอน และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับการสื่อสารของคนในวัยเดียวกัน

ไลบลิช (Lieblich, 1977) ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนเสริมโดยใช้เพื่อนสอนเพื่อน และความสำเร็จทางการศึกษา" (Peer Tutoring and Academic Success) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบเรียนจากหนังสือกับนักเรียนที่สอนกันเอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนกันเอง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่า และมีการเรียนรู้ดีกว่านักเรียนที่เรียนเองโดยใช้แบบเรียนจากหนังสือเท่านั้น

มอร์เลย์ (Morley, 1984) ทำการวิจัยเรื่อง "กิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อนในอาโจโย" (Child to Child Activities in Ajoyo) มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนในโรงเรียนได้มีความสนใจ ดูแลสุขภาพตนเองและน้อง ๆ เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ สาเหตุ อาการการรักษาโรคท้องร่วงอย่างง่าย ๆ ตลอดจนจนถึงการรณรงค์จัดกิจกรรมในการป้องกันโรคท้องร่วงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ให้รู้จักใช้และคัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น โดยความร่วมมือกับครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการฝึกอบรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติและถ่ายทอดแก่เพื่อนและครอบครัวได้

ฮาวส์ (Hawes, 1988) ได้กล่าวไว้ในรายงานเรื่อง "เพื่อนช่วยเพื่อนะทางเลือกของการเรียนรู้" (Child to Child: Another Path to Learning) ว่า

1. การประถมศึกษา จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นถ้ามีการเชื่อมโยงกันระหว่าง เด็ก ครอบครัวและชุมชน
2. การศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน ควรจะเชื่อมโยงการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. เด็กมีความกระตือรือร้น มีทักษะและแรงจูงใจที่จะช่วยให้การศึกษากับผู้อื่น และเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เป็นครู ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักเรียนและประชาชน โดยมีมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการสาธารณสุขมูลฐาน และงานวิจัยที่ใกล้เคียง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ สรุปได้ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนที่เป็นผู้นำนักเรียนด้านสุขภาพพบว่ามีการดูแลสุขภาพดีกว่านักเรียนทั่วไป

2. ด้านความสำเร็จของการสอนกันเองพบว่า การให้นักเรียนสอนกันเองนั้น จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

3. ด้านปัญหาในการดำเนินงานส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการขาดการนิเทศติดตามจากศึกษานิเทศก์

สรุปงานเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศ พอสรุปได้ดังนี้ การให้เด็กสอนกันเองนั้นจะประสบความสำเร็จ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนโดยวิธีแบบเรียนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากนักเรียนที่เป็นผู้สอน มีความกระตือรือร้นให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเพื่อนที่ถูกลสอน มีทักษะและแรงจูงใจที่จะให้ การศึกษา และภาษาที่ใช้ก็เหมาะสมกับการสื่อสารของคนในวัยเดียวกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY